

VALTIONTAKUURAHASTON VUODEN 2024 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on valtion talousarvion ulkopuolinen valtiontakuurahasto. Valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on turvata valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitetun yhtiön (Finnvera Oyj) antamien valtiontakuurahastosta annetun lain 4 §:ssä (muut. 991/2005) mainittujen sitoumusten täyttäminen. Lain 4 §:n mukaan valtio vastaa erityisrahoitusyhtiön antamista valtion vientitakuista annetussa laissa (422/2001), valtion alustakauksista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetussa laissa 609/1973) ja valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) tarkoitetuista takuista ja takauksista. Rahaston varoista katetaan rahastolain mukaisesta toiminnasta Finnveralle syntynyt tappiollinen tulos, mikäli Finnveran taseessa olevassa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa ei ole varoja tämän tappion kattamiseen. Rahaston varat muodostuvat edellä mainituista Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin sekä muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista sekä tarvittaessa valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Valtiontakuurahasto toimii Finnveran uuden vastuukannan osalta eräänlaisena puskurina siltä varalta, että Finnveran myöntämien vientitakuiden ja muiden rahastolaissa tarkoitettujen erityistakuiden erillistulos yhtiössä muodostuu vuositasona tappiolliseksi. Rahastolain 5 §:n mukaan tappio katetaan ensisijaisesti Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta ja toissijaisesti, jos tämä rahasto ei

riitä tappion kattamiseen, valtiontakuurahaston varoista. Tällaisessa tilanteessa Finnveralle voidaan rahaston johtokunnan päätöksellä siirtää rahastomaksulla varoja. Vastaavasti mikäli toiminnasta syntyy ylijäämää, voidaan ylijäämä siirtää rahastoon siltä osin, kun Finnvera on saanut rahastosta rahastomaksuja, joita ei ole aiemmin rahastopalautuksena maksettu takaisin. Rahastopalautuksesta päättää Finnveran yhtiökokous rahaston johtokunnan esityksestä. Valtiontakuurahastosta annetun lain 8 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen. Valtiontakuurahaston johtokunta on hyväksynyt valtiontakuurahaston vuoden 2024 tilinpäätöksen 14.2.2025.

Tilintarkastajat ovat 27.2.2025 lausuntonaan esittäneet, että Valtiontakuurahaston tilinpäätös antaa valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitetulla tavalla oikean ja riittävän kuvan rahaston toiminnan tuloksesta, tuloksellisuudesta ja taloudellisesta asemasta ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Lausunto koskee tilikautta 1.1. - 31.12.2024.

1.1. Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan vuoden 2024 tulos ja rahaston varat

Finnveran vuoden 2024 vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tulos oli 167,8 miljoonaa euroa voitollinen. Finnveran tulos on julkistettu 21.2.2025.

Rahastossa oli vuoden 2024 lopussa kassavaroja 1 115 542 310,33 euroa (31.12.2023: 1 109 236 769,14 euroa). Lisäys on aiheutunut vakautussopimusten perusteella saaduista suorituksista. Valtiontakuurahastosta ei ole maksettu Finnveralle 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen mukaista rahastomaksua 349 miljoonaa euroa, vaan se on rahaston taseessa velkana Finnveralle. Velka maksetaan, kun rahastomaksupäätöksen perustana olevat vientitakuutoiminnasta tehdyt tappiovaraukset realisoituvat korvauksiksi.

Valtiontakuurahastolain ja sen perusteella annetun asetuksen mukaan rahaston johtokunnan tulee seurata, että valtiontakuurahaston valtion keskuskirjanpidossa olevan yhdystilin määrä pysyy riittävänä edellä mainittujen rahastomaksujen ja -lainojen maksamiseen. Johtokunta tekee ministeriölle esityksen, että se ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos rahaston yhdystilin varojen määrä ei riitä rahaston menojen kattamiseen. Rahaston yhdystilin varojen riittävyys ei aiheuttanut toimenpiteitä vuoden 2024 aikana.

Rahastosta ei ole myönnetty rahastolain 6§:n mukaista rahastolainaa Finnveralle.

Valtiontakuurahaston talousarvio vuodelle 2025 sekä ennakoiva rahoituslaskelma vuosille 2026-2029 on vahvistettu rahanasianvaliokunnassa 19.12.2024.

2. Vientitakuu- ja erityistakauskannan riskiasema

Vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2024 lopussa noin 21,1 miljardia euroa. Vastuukanta laski edellisen vuoden lopusta 1,8 miljardia euroa. Suurimpia yksittäisiä vastuumaita ovat Yhdysvallat, Suomi, Brasilia ja Saksa. Vastuukannasta 81 % sijoittuu vähäriskisiin ns. korkean tulotason maihin ja 19 % poliittisen riskin maihin (OECD maaluokat 1–7). Luvuista on vähennetty suojausten vaikutukset.

Vientitakuukannasta yritysvastuiden osuus oli vuoden 2024 lopussa 20,2 (vuonna 2023 22,5) miljardia euroa, pankkivastuiden osuus 0,6 (vuonna 2023 0,6) miljardia euroa ja suvereenivastuiden osuus 0,1 (vuonna 2023 0,1) miljardia euroa. Nostettua vastuuta oli 14,1 (vuonna 2023 13,9) miljardia euroa ja nostamatonta (ml. tarjoukset) 6,8 (vuonna 2023 9,3) miljardia euroa, joka suurimmalta osin tulee nostetuksi useiden vuosien aikajaksolla tulevaisuudessa.

Vastuista 32 % oli parhaimmissa ns. investointitason riskiluokissa AAA – BBB- ja loput muissa riskiluokissa BB+ – D. Vuoden 2023 loppuun verrattuna vientitakuiden riskiluokkajakauma on pysynyt lähes samana, mutta silti edelleen selvästi heikompana kuin ennen koronakriisiä. Erityisesti risteilytoimialan riskiluokat heikentyivät merkittävästi koronavaikutusten vuoksi.

Toimialoista telakoiden ja varustamoiden osuus oli vuoden 2024 lopussa 50 %, metsävastuiden osuus 13 % ja televastuiden osuus 15 %. Vientitakuuvastuiden voimakas nousu vuodesta 2014 lähtien on johtunut pääosin telakoiden saamista suurista risteilijätilauksista, joiden rahoitukseen Finnvera on osallistunut. Suurin osa näistä tilauksista jonoutuu ajallisesti usealle vuodelle telakan rakennuskapasiteetin mukaan, ennen kuin alukset rakennetaan. Tästä syystä erityisesti aluskanta on kasvanut voimakkaasti.

Suuret yksittäiset vastuut tai vastuiden toimiala- ja maakeskittymät luovat myös riskikeskittymiä. Merkittävimmän yksittäisen keskittymän muodostaa telakka- ja varustamosektori, joka säilyy suurimpana myös tulevaisuudessa. Suuria riskejä tai riskikeskittymiä pyritään suojaamaan aina mahdollisuuksien mukaan.

Riskien suojausta hoidetaan aiempaan tapaan muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten yhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutus sopimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantaakseen. Sopimusten laskettu mahdollinen maksimikorvaus oli vuoden 2024 lopussa noin 1,5 miljardia euroa, joka kattaa noin 7 % vastuukannasta.

Suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä sekä yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat vaikuttavat vientitakuuportfolion riskitasoon. Mahdolliset tappio-odotukset lyhyellä aikavälillä ovat keskittyneet muutamiin yksittäisiin yhtiöihin risteily- ja telakkatoimialalta. Epävarmuus riskin

kehittymisestä tai tappioista ovat edelleen suurehkoja vuonna 2024 ja puskurivaroja rasittavat edelleen tappiovaraukset. Finnveran arvion perusteella Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan ei tämän hetkisen tiedon mukaan aiheudu enää tarvetta Finnveralle valtiontakuurahastosta annettavalle lisöpääomitukselle. Ukrainan jälleenrakennussuunnitelmaan kuuluva Finnveralle vuoden 2024 talousarviossa annettu suostumus mahdollisti Finnveran Ukrainaan kohdistuvan viennin rahoituksen mahdollisten luottotappioiden korvaamisen 50 miljoonaan euroon saakka.

Finnveran vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on 38 miljardia euroa, johon sisältyy 8 miljardin euron erityisriskinoton takuuvaltuus.

Rahastoitujen varojen riittävyyttä suhteessa Finnveran vastuukannan riskisyyteen luottoriskillä mitattuna seurataan nostettuun vastuukantaan perustuen (nostetun kannan ennusteessa mukana nostamattomat ja tarjousvastuut sen mukaan, miten ne tulevaisuudessa tulevat nostoon).

Valtiontakuurahasto arvioi Finnvera Oyj:n laskelmiin perustuen, että 31.12.2024 tilanteen mukaisen nostetun vastuukannan (14,1 miljardia euroa) riskitaso ylittää rahastoitujen varojen määrän selkeästi. Riittävyyttä puskurivaroihin (tilinpäätöksen kohdassa 1.1.2 mainitulla rahastomaksulla vähennettynä) mittaava ES-riskiluku oli vuoden lopussa 2,1 miljardia euroa ja ennustevuosille tämän tason ennakoidaan lähtevän laskuun ilman uusia merkittäviä kriisejä.

Tilanteessa 31.12.2024 valtiontakuurahastolla on varoja 1 115 miljoonaa euroa, joista 349 miljoonaa euroa on sidottu 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen myötä syntyneen velan maksamiseen Finnveralle. Finnveran taseen vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastossa oli vuoden 2024 lopussa varoja 511,4 miljoonaa euroa (2023: 134,7 miljoonaa euroa).

3. Valtiontakuurahaston tulos ja talousarvion toteuma

Valtiontakuurahaston vuoden 2024 tulos oli 5 084 613,89 euroa ylijäämäinen, edellisen vuoden tulos oli 4 078 482,46 euroa ylijäämäinen.

Tilikauden tulos oli noin 5,08 miljoonaa euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa tuloksen ennustettiin muodostuvan 2,17 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tämä ero johtuu vakautussopimussuostusten ja niiden perusteella kertyvät takaisinperinnän positiivisesta kehityksestä. Takaisinperintäsaamisista kertyi takaisinperintää 1,31 miljoonaa euroa talousarviossa arvioitua enemmän.

Takaisinperintäsaamisten muutoksen ennakoitiin talousarviossa olevan 2,6 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksessä toteumaksi muodostui 1,0 miljoonaa euroa. Tämä 1,7 miljoonan euron tuloksen kannalta

positiivinen ero selittyy USD:n ja euron välisellä valuuttakurssikehityksellä. Eli takaisinperintäsaamisten määrä kasvoi USD:n vahvistumisen myötä. Toinen saamiskannan kasvuun vaikuttava pienempi tekijä oli se, että Argentiinan vakautussopimussaamisten arvostusprosenttia korotettiin 60 prosentista 70 prosenttiin.

Takaisinperintäsaamisten kokonaismäärästä (nimellisarvo 181,8 miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo 13,7 miljoonaa euroa) merkittävä osa (nimellisarvosta 72 % ja kirjanpitoarvosta 99,6 %) on Pariisin klubissa solmittuun vakautussopimukseen perustuvia. Valtiontakuurahastolla on vakautussopimukset seuraavien velallismaiden kanssa: Argentiina (saamisten kirjanpitoarvo nimellisarvosta laskettuna tilinpäätöksessä 70 %), Irak (10 %), Kuuba (10 %), Pakistan (30 %). Argentiinan saamisten arvostusprosentti nousi vuoden takaiseen verrattuna 10 prosenttiyksikköä. Irakin, Kuuban ja Pakistanin saamisten arvostusprosentit säilyivät vuoden 2024 tilinpäätöksessä samana kuin vuotta aiemmin. Vakautussopimusten arvostus tehdään maakohtaisesti OECD-arvostusmalliin ja Finnveran takaisinperintäarvioon perustuen. Korean kansantasavallan (Pohjois-Korea), Zimbabwen ja Libyan järjestämättömät saamiset on arvostettu nolnaan.

Finnvera on hoitanut valtiontakuurahaston vastuulla olevaa vanhaa kantaa Finnveran ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä 19.1.2023 solmitun hallinnointisopimuksen perusteella. Hallinnointisopimuksessa on sovittu, että Finnvera hoitaa valtiontakuurahaston takaisinperintäsaamisten perintää, hallinnointia ja taloushallintopalveluita vuosina 2023–2027. Finnveralle maksetaan hallinnointisopimuksella sovittujen tehtävien hoitamisesta kiinteä 90 000 euron (+alv) vuosipalkkio, ellei kannan hoidosta aiheutuva työ määrä ja kustannukset olennaisesti poikkea sopimushetkellä ennakoitusta. Vuoden 2024 hallinnointipalkkiomääräksi on vahvistettu 90 000 euroa (+alv). Tarkemmat tilinpäätöstiedot rahastosta löytyy liitteenä olevasta tilinpäätöksestä.

1. Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto vahvistaisi valtiontakuurahaston tilinpäätöksen ajalta 1.1.2024–31.12.2024. Rahaston toimintavuoden suoriteperusteinen tulos on noin 5,08 miljoonaa euroa ylijäämäinen.